

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Exponuntur aliqua testimonia sanctorum Patrum, quæ videntur
adversari nostræ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

70. Tertiò, Scientia Dei non est minùs perfecta, nec minùs independens à rebus creatis, quàm ejus amor: Sed divinus amor non pender, nec causatur à bonitate & perfectione quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed potiùs efficit, ut docet D. Thomas infrà quæst. 20. art. 2. ubi dicit, *Amor Dei est infundens & creans bonitatem in rebus*: Ergo similiter scientia Dei non pender à certitudine & veritate quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed potiùs efficit; nec ideo verum est eam præscire res futuras, quia futuræ sunt; sed potiùs ideo illæ futuræ sunt, quia ab ea sciuntur, & cognoscuntur.

71. Quarto, Cùm res create non sint objectum formale & primarium divinæ scientiæ, sed materiale tantùm & secundarium; illa non potest ab eis dependere, & mensurari, quantum ad veritatem, & certitudinem: veritas enim, & certitudo scientiæ, petitur solùm ex objecto formali & specificativo, non autem ex materiali & secundario.

72. Potest etiam probari conclusio ex dictis articulo præcedenti: Scientia visionis, quatenus est libera, & approbationis, est causa futuritionis rerum: Ergo hæc propositio, *Ideo res sunt future, quia sciuntur à Deo*, est vera, non solùm in sensu illativo, sed etiam causali. Consequentia patet, nam quia rationalitas v. g. est causa risibilitatis, hæc propositio, *Homo est risibilis, quia rationalis*, est vera non solùm in sensu illativo, sed etiam in sensu causali: Ergo si scientia visionis in Deo sit causa rerum, hæc propositio, *ideo res sunt future, quia sciuntur à Deo*, erit vera in sensu causali, & non tantùm in sensu illativo.

§. II.

Exponuntur aliqua testimonia Sanctorum Patrum, quæ videntur adversari nostræ sententiæ.

73. Contra nostram sententiam, multa congerunt & accumulunt, Suarez, Ruiz, & alij Recentiores Sanctorum Patrum testimonia, quibus docere videntur, non ideo res esse futuras, quia præsciuntur à Deo; sed potiùs ideo illas à Deo præsciri, quia futuræ sunt: ita enim loquitur Origenes in caput 8. Epistolæ ad Romanos. Item Justinus Martyr in libro quæstionum, quæst. 58. *Non est*, inquit, *prænotio causa ejus quod futurum erat, sed quod futurum erat, causa est prænotionis*. Idem sentit Hieronymus Dialogo 3. adversus Pelagianos, ubi ait: *Non ideo peccavit Adam, quia Deus hoc futurum noverat; sed præscivit Deus quod ille erat propria voluntate facturus*. Idem dicit Cyrillus Alexandrinus libro 9. in Joan. cap. 10. ubi hoc explicat exemplo medici, qui non est causa morbi quem ægrotus intemperantiâ suâ sibi asciscit. Similia docent Damascenus, Chrysostomus, & alij.

74. Ad hæc & similia loca, in primis respondeo illos Authores, nimis zelò ductos impugnandi Thomistas, plura proferre testimonia, quæ non minùs contra eorum doctrinam pugnant, quàm contra Thomistarum sententiam: illi enim docent scientiam simplicis intelligentiæ, adjunctò beneplacitò divinæ voluntatis, esse causam rerum, ac proinde tenentur concedere, istam propositionem in sensu causali esse veram: *Ideo res sunt future, quia præsciuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ*; & tamen SS. Patres ab illis relati, absolute dicunt, præscientiam Dei non esse causam futuritionis rerum, nec ideo res

Tom. I.

esse futuras, quia præsciuntur à Deo; sed ideo ab illo præsciri, quia futuræ sunt. Quòd si illi contendunt, Sanctos Patres in his locis, non loqui de scientia simplicis intelligentiæ, sed tantùm de scientia visionis: cur etiam nobis non licebit similem expositionem adhibere, & uti eadem licentiâ ipsos interpretandi; ac similiter dicere, eos non loqui de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiæ: Et hæc nostra interpretatio magis erit consona illorum menti, & intentioni, quàm expositio Adversariorum: cùm enim Sancti Patres in his locis disputent contra Manichæos, & intendant demonstrare contra illos, divinam præscientiam nequaquam officere libertati create, nec ullam inferre rebus necessitatem, aut coactionem: quando dicunt, non ideo res esse futuras, quia à Deo sciuntur; hoc potiùs debet intelligi, de scientia naturali, & necessaria, qualis est scientia simplicis intelligentiæ; quàm de scientia libera, qualis est ea quæ visionis nuncupatur: quia majus videtur esse periculum, quòd ex scientia necessaria sequatur destructio libertatis, quàm ex scientia libera, quæ libertatem potiùs fovet & conservare, quàm lædere, aut violare videtur.

Secundò respondeo, Sanctos Patres in his locis manifestè loqui de peccatis, de quibus verissimum est dicere, illa non esse futura, quia sciuntur & cognoscuntur à Deo per scientiam visionis: cùm enim illa non sit causa rerum, quatenus formaliter visionis est, sed solùm quatenus est practica, & approbationis; & peccata non cognoscuntur à Deo per scientiam liberam, quatenus est approbationis, sed solùm quatenus est visionis; verissimum est, peccata non esse futura, quia à Deo cognoscuntur per scientiam visionis.

Tertiò dici potest, quòd si interdum Sancti Patres non loquantur de peccatis, sed de actibus bonis, vel indifferentibus, solùm intendunt divinam præscientiam non esse causam totalem & adæquatam illorum; ita quòd ejus causalitas impediatur vel excludatur liberam determinationem, & cooperationem nostræ voluntatis, tanquam secundi liberi, & secundi determinantis; eique inferat aliquam violentiam vel coactionem. Quæ responsio & interpretatio sumitur ex D. Thoma quæst. 2. de veritate art. 14. ad 1. ubi sic habet, *Dicendum est, quòd inventio Origenis est dicere, quòd scientia Dei non est causa quæ inducit necessitatem in scito, ut ex hoc cogatur aliquid evenire, quia Deus illud scit*. Et in hoc sensu dixit Anselmus in libro de concordia: *Si præscientia Dei traheret voluntatem nostram ad id quod præscivit, Deus futura libera non præsciret, sed fingeret*.

Denique responderi potest cum eodem Sancto Doctore hic articulo 8. ad 1. quando Sancti Patres affirmarunt, non ideo res esse futuras, quia sciuntur à Deo, eos locutos esse de scientia & cognitione divina, attendentes rationem scientiæ, cui ut sic non competit ratio causalitatis; alioquin scientia quam habet malorum, esset eorum causa; sed solùm quatenus habet voluntatem adjunctam, sive quatenus est applicata per decretum; cùmque dicunt Deum præscire aliqua, quia sunt futura, id intelligendum est secundùm rationem consequentiæ, non secundùm rationem essendi; id est in sensu illativo, non causali: si enim aliqua sunt futura, sequitur quòd Deus ea præscierit, non tamen res futuræ sunt causa cur Deus sciat. Unde mirari licet Adversariorum consilium litigandi de mente D. Thomæ adeo comper-

Ee ij

ta: cum enim ipse interpretetur Origenem, alio-
que SS. Patres asserentes res sciri à Deo, quia
futurae sunt; & dicat hoc esse verum à posteriori,
& secundum causam consequentiam, sicut nos
respondemus; velint nostram responsionem alie-
nam esse à mente D. Thomae, cuius tamen ipse
est author conceptis verbis.

Lectori facillimum erit quibuslibet testimoniis
Sanctorum Patrum quae ab Adversariis profe-
runtur, quam volet ex his, & quae cuique com-
moda erit, expositionem applicare.

78. Sed contra ultimam ex D. Thoma desump-
tam, tripliciter instant Recentiores, & dicunt
primò, quòd Sancti Patres loquentes de pecca-
tis futuris, illam contrapositionem faciunt: *Non
ideo sunt futura; quia sciuntur à Deo; sed ideo
sciuntur, quia futura sunt*: Ergo nisi æquivocè
nimis loquantur, in eodem sensu accipi debet
particula, *ideo*, in utroque extremo contraposi-
tionis: At si accipiatur ut purè illativa, non mi-
nus est verum, si dicatur: *Quia sciuntur peccatum
ideo erit, quàm ideo sciri quia erit*: cum non minus
inferatur ex præscientia futuritio peccati, quàm
ex futuritione præscientia: Ergo utrumque con-
cedendum esset: unde cum unum concedant, &
aliud negent, manifestum est illos in sensu cau-
sali, non autem purè illativo locutos esse.

Secundò instant ex verbis Iustini Martyris su-
prà relatis, quibus expressè asserit, futuritionem
esse causam divinæ præscientia: *Non est*, inquit,
*prænotio causa ejus quod futurum est, sed quod fu-
turum est causa est prænotionis*.

Tertiò insurgit Arrubal ex verbis Origenis, qui
reddens rationem cur Dei prænotio non sit causa
futuritionis rerum, sic ait: *Esi fingamus Deum
non præcognoscere aliquid futurum, tamen futu-
rum sine dubio erit*. Quibus verbis Origenes pro-
bat Dei scientiam non esse causam futuritionis
rerum, quia quamvis illam separemus à Deo,
non ideo compellimur negare rerum futuritio-
nem. Quo argumento communiter uti solemus,
ad probandum unum non esse causam alterius:
Ergo juxta Origenem, non ideo res futurae sunt,
quia sciuntur à Deo, sed ideo ab illo sciuntur,
quia futurae sunt.

79. Ad primam instantiam dicendum est, non esse
necessarium quòd particula, *ideo*, in utraque
propositione, in eodem sensu accipiatur, sed il-
lam in una posse accipi in sensu illativo, & in alia
in sensu causali: quia diversitas illa acceptionis
deservit ad Sanctorum Patrum intentum, quòd
est salvare contra Manichæos, Deum non esse
causam peccati. Maximè, quia Ecclesiae Patres,
sæpè quando unum errorem impugnant, solent in
apparentia in oppositum declinare; & sic non
mirum, quòd intendentes salvare Dei scientiam
non esse causam peccati, utantur verbis præ se
ferentibus causalitatem peccati in divinam præ-
scientiam. Unde in hoc sensu debent intelligi ver-
ba Iustini Martyris in secunda instantia relata; &
per hoc patet responsio ad illam.

Ad tertiam dicatur, Origenem in his verbis lo-
cutum esse de peccatis futuris, quorum quia non
est causa divina præscientia, rectè dicit quòd
etiam si fingamus Deum ea non præcognoscere,
illa nihilominus futura essent.

§. III.

Solvuntur alia argumenta ex ratione petita.

80. PRATER hæc testimonia Sanctorum Patrum,
in quibus præcipuum robor suæ sententiæ
constituunt Adversarij, arguit Vazquez contra
nostram conclusionem, hoc modo. Quælibet
scientia suum objectum supponit, & non facit:
Ergo cum scientia visionis terminetur ad res, ut
futurae & existentes, non facit, sed supponit il-
larum futuritionem, & existentiam: ac proinde
non ideo res sunt futurae, quia ab illa sciuntur,
sed potius ideo ab illa sciuntur, quia futurae sunt.
Consequentia patet; Antecedens verò probat
tripliciter. Primò ex Augustino libro 4. super
Genes. ad litteram, ubi sic habet: *Nec enim cog-
nitio fieri potest, nisi cognoscenda præcedant*. Se-
cundò probat idem Antecedens: Intellectus
(inquit) ideo dicitur verus, quia intelligit rem
esse ut est; non verò è contra ideo res sunt veræ
quia adæquantur intellectui eas cognoscenti.
Tertiò probat à simili, scientia simplicis intelli-
gentia rerum possibilitatem supponit, quia hæc
est illius objectum: Ergo cum existentia, & fu-
turitio rerum, sint objectum scientia visionis, illa
debet pariter supponere rerum futuritionem.

Confirmat hæc argumenta: Omnis causa suum
effectum præcedere debet: At notitia intuitiva,
nequit præcedere existentiam sui objecti, cum
illam habeat pro objecto: Ergo nequit illam cau-
sare, sed necessario debet illam supponere.

Ad hæc argumenta sufficienter responsum
est articulo præcedenti, ubi familia proposui-
mus & solvimus: ut tamen Adversariis plenius
respondeamus, & illis satisfactionem, non so-
lum condignam & rigorosam, sed etiam super-
abundantem ac excedentem exhibeamus, iterum
respondeo distinguendo Antecedens: Quælibet
scientia suum objectum supponit, & non facit:
si sit tantùm speculativa, concedo. Si sit eminent-
ter speculativa & practica, nego. Vel si sit men-
surata à rebus, concedo. Si sit mensura rerum,
nego. Scientia autem visionis in Deo, non est
purè speculativa, ut supponit Vazquez, & non
probat (cum tamen in illius probatione, totum
ferè negotium hujus disputationis consistat) nec
mensuratur à rebus, sed potius est illarum regu-
la & mensura.

81. Ex hoc facilè responderetur ad omnes probatio-
nes, quas ille Author inutiliter & otiosè multipli-
cat. Ad primam enim dicendum, D. Augustinum
loqui de cognitione purè speculativa.

Ad secundam similiter responderetur, intel-
lectum qui non facit, sed supponit suum ob-
jectum, & qui mensuratur à rebus, ideo esse
verum, quia cognoscit rem sicuti est: si autem
suum objectum faciat, & sit mensura rerum,
ideo res sunt veræ, quia ab illo cognoscuntur:
unde, ut suprà vidimus, D. Thomas, variis in
locis, hoc inter intellectum divinum & crea-
tum discrimen statuit, quòd intellectus crea-
tus supponit veritatem in rebus, & non facit;
intellectus verò divinus est causa & mensura
totius veritatis, quæ invenitur in rebus: sicut
ejus amor est ponens & infundens totam boni-
tatem & perfectionem, quæ in eis reperitur:
unde sicut res non amantur à Deo, quia sunt
bonæ; sed potius ideo sunt bonæ, quia ab illo
diliguntur: ita similiter intellectus divinus,
ideo non est verus, quia rebus adæquatur; sed